

**‘Min nådes nærvær er hos dem som gråter.
Berør min kropp med hender som helbreder,
berør min sjel med dine tause bønner.’**

Fra salme av Eyvind Skeie, side 12-13

Pakistan: Minoriteter kjemper for livet **2** | Leder: Totalitær smittefare i koronakrisen **3**
Kina: Harde kampanjer mot troende **4-11** | Kinas kirker kan inspirere vestlige kirker **8-9**
Irak: ‘Husk på dem som forfølges’ **16-17** | Iran: Regimet vakler, nye kommer til tro **18-19**

stefanus
alliansen

sammen for de forfulgte

MINORITETAR I KAMP FOR LIVET

I fleire byar i Pakistan vart kristne og hinduar nekta mathjelp då koronakrisa slo til. I Lahore kasta Stefanusalliansens partner seg rundt for å hjelpa fattige kristne familiar.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Då påska var over hadde 250 kristne familiar i Lahore fått mat for ein måned av Human Friends Organization (HFO), 200 av dei med midlar frå Stefanusalliansen.

– Det er desperat behov for mat, seier leiar Sajid Christopher Paul i HFO.

Nedst på stigen

Pakistans kristne er andrerangs borgarar. Dei blir, saman med mellom andre hinduar, utsette for trakassering og diskriminering og lever i frykt for vald. Dei kristne bur i tronge nabolag og har dei dårlegaste og farlegaste jobbane. Dei er ofte dagarbeidarar, totalt utan tryggingnett. Då koronakrisa kom, mista dei levebrødet.

Den amerikanske kommisjonen for internasjonal trusfridom (USCIRF) ropar varsku etter rapportar om at kristne og hinduar er blitt nekta mathjelp under koronakrisa.

– Dette er forkasteleg, uttalar USCIRF-kommisjonær Anurima Bhargava.

Sårbare i kamp

– Når covid-19 held fram med å spreia seg, kjempar sårbare samfunn i Pakistan mot svolt og for å halda

» Vi nedkjempa terroristar ved å møtast og stå saman. No må vi nedkjempa koronaviruset ved å halda avstand

Sajid Christopher Paul

250 familiar har fått utdelt mat for en måned gjennom påsken, 200 av dei med midlar frå Stefanusalliansen.

familiane trygge og friske. Mathjelp må ikkje nektast på grunn av tru. Vi ber den pakistanske regjeringa syta for at mat blir delt likt med hinduar, kristne og menneske frå andre religionar, heiter det frå USCIRF.

Frå Karachi kom det rapportar om at Saylani Welfare International Trust, ein ikkje-statleg organisasjon for hjelp til heimlause og sesongarbeidarar, nekta mathjelp til hinduar og kristne – hjelpa skulle berre vera for muslimar.

– Statsminister Imre Khans regjering kan vera med og leia kampen mot spreinga av covid-19, men då må dei ikkje gløyma religiøse minoritetar. Dersom dei gjer det, kan Pakistan hamna på toppen av lista for endå ei krise, skapt av religiøs diskriminering, seier Bhargava.

– Det er trist og beklageleg at sjølv i så vanskelege tider som no, blir menneske diskriminerte på grunn av trua si, seier Sajid Christopher Paul i HFO.

Virus og terror

I Lahore blei påska i alle kyrkjer feira med tomme benkerader. Dei større kyrkjene fekk gudstenestene overførte på lokale kristne TV-stasjonar eller på internett. Langfredag var det økumenisk gudsteneste i Lahore – leiarane for alle dei største kyrkjesamfunna deltok.

Denne unntakstilstanden kom tre år etter at to kyrkjer i Lahore – Christ Church og St. John – vart angripne av terroristar 15. mars 2015, like før påske. Over 20 blei drepne. Væpna og uvæpna vakter hindrar langt større dødstal.

Etter terroren var kyrkjene minst like fulle som før. – Vi nedkjempa terroristar ved å stå saman. No må vi nedkjempa koronaviruset ved å halda sosial avstand, kommenterer Sajid Christopher Paul.

LES MEIR OM PAKISTAN

Sajid Christopher og HFO byggjer kyrkjer for håp. www.stefanus.no

Magasinet
stefanus

Utgiver:
Stefanusalliansen

Adresse:
Trondheimsveien 137,
pb 6603 Rodeløkka,
0502 Oslo

post@stefanus.no

Telefon:
23 40 88 00

Ansvar. redaktør:
Ed Brown, gen.sek

Redaktør:
Johannes Morken

Redaksjon:
Gisle Skeie
Birgitte Moe Olsen

Design:
Tyde: Bendik Schøien,

Trykk:
Kai Hansen Trykkeri

Forsidefoto:
Helen Manson,
World Renew

Opplag:
16 300

Gavekonto:
3000 14 57922

Stefanusalliansen er en misjons- og menneskerettsorganisasjon med et særskilt fokus på trosfrihet.

Synspunkter i artikler står for forfatteres og intervjuobjekters regning. Stefanusalliansens meninger kommer til uttrykk i artikler skrevet av staben.

Vi følger personoppløsningsloven.

Magasinet kommer gratis sju ganger i året. Bestill med SMS: MAGASIN til 2377 eller post@stefanus.no

Tilgjengelig i lydutgave. Kontakt KABB: kabb@kabb.no

www.stefanus.no
f/stefanusalliansen
@stefanusalliansen

SMITTEFARE

Jeg er bekymret for flere typer smittespredning. I tillegg til den fysiske smittefare kommer en annen fare – det totalitære virus sprer seg.

Koronaviruset sprer seg over hele kloden. Når jeg skriver disse ordene, er mer enn 128.000 mennesker døde. Mer enn 2 millioner er blitt smittet; over en million i løpet av de siste 14 dagene.

Koronaviruset er veldig smittsomt. Alle vet det. Også her i Norge er vi alle med på en dugnad for å begrense og sakne farten på smitten. Når et virus angriper, er kroppens immunforsvar nedsatt og det fører til sykdom. Noen har lette symptomer, andre alvorlige, med en kropp som er ute av stand til å fungere normalt. I Norge lever alle med en uro for fremtiden. Samtidig tenker jeg med gru på for hvordan viruset vil kunne slå til i overbefolkede flyktningleirer og fattigkvarter.

Totalitært virus

Men det er ikke bare den fysiske smitten som bekymrer meg. Jeg er også bekymret for hvordan regimer bruker kampen mot koronaviruset til å innskrenke menneskerettigheter og grunnleggende friheter. Jeg er spesielt bekymret for hvordan disse tiltak vil brukes til å diskriminere, trakassere og undertrykke allerede utsatte religiøse og andre minoriteter.

Her i landet fikk vi en kort, men viktig debatt om loven som gav regjeringen en tidsbegrenset utvidelse av fullmakter til å ta raske beslutninger og komme med nødvendige tiltak. I et åpent demokrati klarte vi å

håndtere dette på en måte som gjør at jeg ikke er bekymret.

Overvåkning

Men i en rekke land finnes det knapt et maktfordelingsprinsipp, og dersom det finnes, settes det nå til side slik at regjeringer får ubegrenset makt til å lage og implementere lover og regler. Disse lover begrenser folks frihet til å ytre seg, og gir veldig omfattende overvåkning.

Kina har lenge begrenset ytringsfriheten. Nå ser vi andre land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa introdusere lignende regelverk. Kina har i en årrekke vært ledende i overvåkning av sitt eget folk. Nå bygges apparatet enda mer ut. Og dessverre følger andre etter.

Eventuelle begrensninger i menneskerettigheter som ytringsfrihet og trosfrihet må være hensiktsmessige, nødvendige, proporsjonale og ikke-diskriminerende. Men nå ser vi at en app som skulle overvåke koronaviruset, isteden brukes av myndighetene til å ha kontroll med hvor brukerne er, som i Iran. Eller vi ser at India har innført en app som krever at brukerne må ta selfie hver halvtime for så å sende bildet til myndighetene. Dette er meget bekymringsfulle inngrep i menneskerettighetene.

» Jeg er veldig bekymret for at teknologier for virusovervåkning vil bli brukt mot kristne og andre religiøse minoriteter.

Rammer minoriteter

Jeg er veldig bekymret for at teknologier for virusovervåkning vil bli brukt mot kristne og andre religiøse minoriteter – ikke bare for å bekjempe koronaviruset, men for faktisk å overvåke minoritetene. Jeg er engstelig for at flere og flere land vil ta i bruk slike tiltak og at enda flere vil oppleve krenkelser, diskriminering og forfølgelse. Det er en smittefare jeg er meget redd for.

Ed Brown

Generalsekretær

Synspunkter på lederen? Send dem til ecb@stefanus.no

Kinas hersker vil skaffe seg full kontroll over tro – med propaganda, overvåkning, arrestasjoner og stenging av kirker.

TEKST: JOHANNES MORKEN

VIL SETTE TROEN I BUR

Illustrasjon laget av EPLS design, på oppdrag fra CSW.

President Xi Jinpings økende undertrykkelse vekker dystre minner.

– Anslaget mot kristne og mot religion generelt er utvilsomt den mest alvorlige og intense undertrykkelsen av religionsfriheten i Kina siden kulturrevolusjonen, fastslår Benedict Rogers i intervju med Magasinet Stefanus. Han er teamleder for Øst-Asia i trosfrihetsorganisasjonen CSW, Stefanusalliansens partner, basert i London. Her er noen eksempler:

- Stenging av flere tusen kirker. Mange kirker er ødelagt.
- Nedrivning av tusenvis av kors.
- Fengsling av pastorer og prester.
- Kirker tvinges til å vise portretter av Xi Jinping og henge opp kommunistisk propaganda.
- Installasjon av ansiktsgjenkjenningskameraer i gudshus.
- Forbud mot at unge under 18 år får delta i kirker, moskeer og andre gudshus.
- Halvmåner er revet ned av moskeers tak, moskeer er stengt eller ødelagt. Koranskoler er stengt.
- Tibetanske buddhister opplever stengte og ødelagte templer og forsvunne statuer.
- Minoriteter som Falun Gong utsettes for brutale overgrep.

Sterkt uthullet trosfrihet

Kinas grunnlov slår fast trosfrihet, men bare «normal religiøs aktivitet» i fem godkjente trosretninger: Protestantisk og katolsk kristendom, buddhisme, islam og taoisme.

Kulturrevolusjonen (1966 til 1976) var harde politiske kampanjer og blodige utrenskningsaksjoner. Hele samfunnet skulle brutalt omdannes fra bunnen av. Ofrene for vold og drap kan telles i millioner. All religion var forbudt. Tidlig på 80-tallet ble Kulturrevolusjonen offisielt erklært som en katastrofe.

I årene etterpå blomstret det religiøse livet opp igjen. Religionspolitikken ble løsnet opp. Tidlig på 90-tallet ble det bygget et stort bibeltrykkeri i Nanjing, støttet av internasjonale bibelselskaper. Den registrerte og statsgodkjente protestantiske Tre selv-kirken får lov til å ta imot cirka 4 millioner bibler i året. Kirkefolk «leser

” Ingen (...) er i Kina i dag helt fri til å følge sin samvittighet.

CSW-rapport

En huskirke i Henan knuses med gravemaskiner.
Foto: Bitter Winter

Kinesiske kristne kaster seg over Bibelen.

Noen eksperter mener å observere at regjeringen er mest fokusert på provinser med et stort antall kristne.

Benedict Rogers i CSW

biblens sine i filler». Bibeldistribusjonen fortsetter som før, også i en tid der kirker settes under økende press.

Tallet på kristne har vokst sterkt – anslagene over protestanter varierer fra 70 til 120 millioner, det siste tallet er nok for høyt. Regjeringen hevder det bare er 38 millioner.

Han vil ha full kontroll

Etter at president Xi Jinping kom til makten i 2013, har han systematisk samlet makt og kontroll. Xi er meget tydelig om religion:

– Vi vil fullt ut iverksette Partiets grunnleggende politikk, fastholde prinsippet om at religioner i Kina må være kinesisk orienterte og gi aktiv veiledning slik at religionene kan tilpasse seg det sosialistiske samfunnet, uttalte Xi Jinping på den 19. partikongressen i oktober 2017.

1. februar året etter kom en sterkt innstrammet religionslov. De mange uregistrerte trossamfunn skulle tvinges inn i de registrerte. Religion skal ikke «styres av utenlandske krefter» og må ikke brukes til å true «nasjonal sikkerhet». Koblingen mellom religionslov og sikkerhetslov vekker dyp bekymring.

Det er dessuten satt i gang en intens kampanje for at all godkjent religion skal gjøres «kinesisk – i tråd med sosialistiske verdier». Undertrykkelsen har derfor også rammet den registrerte, protestantiske Tre selv-kirken. Bare i den store Henan-provinsen er minst 200 kirker stengt de siste par årene. Flere steder er kirkebygg jevnet med jorden.

Mellom tro og press

Tre selv-kirken har i alle år levd i spennet mellom kommunistpartiets styring og det levende tros livet. Og spennet går i bølger.

– Tre Selv-kirken er sammensatt. Utvilsomt både var og er det mange ekte troende kristne i kirkene. Prester har delt sin tro og undervist i samsvar med oppriktig kristen tro. Men under Xi Jinping er trykket og innflytelsen fra det kinesiske kommunistpartiet blitt stadig tydeligere, særlig med visningen av kommunistisk propaganda i kirker, sier CSWs Benedict Rogers i et epostintervju.

Overvåking i kirker

Frykten for politiavhør hører til dagens orden. Også registrerte kirker er en rekke steder tvunget til å sette opp overvåkningskameraer. Det nettbaserte trosfrihetsmagasinet Bitter Winter rapporterer fra landsbyen Xinmi i Henan:

En leder for en Tre selv-kirke forteller at 20 HD-kameraer var satt opp i og utenfor kirken. Kameraer var satt opp også i andre kirker. Målet, sier lederen, er at alle kirker skal få kameraer. De har meget høy oppløsning. Kvaliteten på lyden er god – hvert ord fanges opp.

Men det finnes sivil ulydighet. I Nanyang by i Henan ble en prest i juli i fjor hentet av politiet og forhørt. Menigheten hadde nemlig koblet fra de tre kameraene. De ville ikke bli overvåket.

De har skaffet seg en fiende som ikke kan bli satt i varetekt: Menneskets sjel.

Pastor Wang Yi som soner ni års fengsel

Kors er revet ned fra tusenvis av kirker og erstattet med kinesiske flagg. Kirker er presset til å inkludere sosialistiske sanger. Men mange kirkegjengere legger mye mer kraft i salmene enn i de «røde pliktøpene».

Observatører antar også at det kinesiske overvåkningssamfunnet som er bygget sterkt ut de siste årene, med overvåkning og ansiktsgjenkjenning, vil bygges enda mer ut siden det også kan overvåke virus.

Sterk vekst av de uregistrerte

Veksten i uregistrerte menigheter de siste tiårene har vært sterk. Mange har vært husmenigheter eller undergrunnskirker. Men i større byer har det kommet synlige, store kirker på gateplan, noe lokale myndigheter tillot og Beijing-regimet lenge ikke grep inn mot.

Men så slo sentralregimet tilbake. Knappe to uker før den nye religionsloven trådte i kraft 1. februar, ble den store Golden Lampstand-kirken i Shanxi-provinsen sprengt. Støvsyene fra dynamittsalvene ble spredt verden over via en video på Facebook.

I den vel 20 år gamle kirken Home of Christ i Shantou i Guangdong-provinsen konfiskerte politiet i juni og juli mer enn 5000 bøker, elektronisk utstyr og religiøst materiale. Kirken ble stemplet som «en illegal religiøs organisasjon», forteller CSW i en fersk rapport.

I juli 2018 skrev 34 modige ledere av uregistrerte kirker i Beijing et åpent kritisk brev hvor de krevde respekt for trosfriheten.

For Zion-kirken i Beijing ble det kroken på døra i september, etter at kirken nektet å installere overvåkningskamera.

28. oktober 2018 gikk pastor Wang Yi i den store Early Rain-kirken i Chengdu sterkt ut mot undertrykkelsen av alle troende, av etniske minoriteter som de hovedsakelig muslimske uigurene i Xinjiang og av buddhistene i Tibet. Han forsvarte menneskerettighetene og alles trosfrihet.

9. desember ble kirken hans utsatt for en storstilt politiaksjon og stengt. Pastorens kone slapp ut i fjor sommer. Wang Yi skal selv sitte i en celle ut 2028.

Han ble dømt for «illegal forretningsvirksomhet» – og for å ha «oppildnet til undergraving av statens makt». – Regjeringen vil ikke ha noen uavhengig kirke. De vil at alle kirker skal bli ledet av og overgitt til Partiet, sier en kristen i en uregistrert menighet i CSW-rapporten.

De synlige tas først

Situasjonen varierer fra sted til sted. De største og mest profilerte uregistrerte menighetene er tatt først. Andre får fortsette.

– Det har alltid vært slik at noen provinsregjeringer har vært hardere og andre mildere. Imidlertid ser det ut til at det sentrale regimet dirigerer religionspolitikken mye mer aktivt i dag, selv om lokale tjenestemenn fortsatt implementerer politikken ulikt. Noen eksperter mener å observere at regjeringen er mest fokusert på provinser med et stort antall kristne, sier Benedict Rogers i CSW.

Overvåking i kinesisk kirke. Foto: Bitter Winter.

Men gradvis øker presset også mot husmenighetene, melder Bitter Winter. Det sendes i flere provinser ut direktiver om harde kampanjer for å stoppe «illegal aktivitet».

Kaster ut partimedlemmer

CSW forteller også at plakater og bilder med religiøst budskap en rekke steder er fjernet fra private hjem. Det er eksempler på fattige familier som trues med å miste sosialstøtten dersom de ikke gir opp troen. Landeiere presses til ikke å leie ut lokaler til uregistrerte kirker.

Ekstra stor bekymring vakte det i Beijing at mange partimedlemmer var blitt kirkegjengere. Advarslene er nå krystallklare: Et partimedlem skal holde seg langt unna religion. Trosfrihetsmagasinet Bitter Winter rapporterer om partimedlemmer som er ekskludert etter mislykket omskolering.

Presset rammer også katolikkene: De uregistrerte skal presses til å innordne seg i den registrerte Patriotiske katolske kirken. Mange «upatriotiske» kirker landet over er stengt.

Muslimer og tibetanske buddhister rammes av det samme presset, med stengte moskeer og koranskoler og ødelagte templer og forsvunne statuer.

Midt under koronaepidemiens herjinger trådte nye forordninger i kraft 1. februar. Der slås det fast at religiøse organisasjoner skal følge kommunistpartiet.

Ett sted ble et kors revet ned av en Tre selv-kirke i februar. I Jilin-provinsen har offentlige myndigheter trappet opp kontroll og etterforskning av husmenigheter. De vil stenge blant annet søndagsskoler og undervisning på nettet, forteller Bitter Winter.

«Krig mot sjelen»

I sin tale 28. oktober 2018 uttalte Early Rain-pastor Wang Yi som selv en drøy måned senere ble satt bak lås og slå og nå soner sine ni år:

– De styrende her i landet har gått til krig mot sjelen. Men de har skaffet seg en fiende som ikke kan bli satt i varetekt, som ikke kan ødelegges, som ikke vil kapitulere eller bli overvunnet: Menneskets sjel.

KYRKJER I SAME BÅT

Kinesiske kyrkjer under press både av statsmakt og virus, fekk brått noko å læra bort til kyrkjer i vest.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Koronaviruset har minna oss om kor sentral Kina er i det globale samfunnet.

– Det som skjer i Kina den eine dagen, skjer hos oss den neste, skriv Brent Fulton i bloggen ChinaSource. Er det ikkje billege varer og høgteknologi, så er det virus.

Medan mange i Noreg trudde at vi sat på avstand frå viruset, kunne vi lesa korleis

kyrkjer i Kina handterte det ekstreme livet med portforbod – med digitale gudstenester, forbøn og undervisning på nettet.

Kristne utan kyrkjebygg

Det er likevel uvisst kor mange norske kyrkjelydar som følgde med og tok dette som eit varsel om at dei sjølve kunne stå utan eit kyrkjebygg å invitera til. For ein del norske kyrkjelydar kom dagen som eit sjokk, då dei sjølve var heilt avhengige av internett og sosiale kanalar.

– Mange har dei siste 40 åra tendert til å gjera Kinas kyrkjer til eit objekt. Dei har observert frå distanse, med interesse og uro og tidvis lete seg inspirera. Men kyrkjene i Kina er blitt sett på som kyrkjer langt unna vår erfaring. Vi har tenkt på kva vi kunne gjera for kyrkja i Kina, men lite om kva truande i Kina kunne gje den globale kyrkja, skriv Brent Fulton.

Tidleg i mars deltok ein amerikansk pastor på eit møte om Kina. Dei såg eit nett-intervju med ein pastor frå Wuhan, storbyen under portforbod som episenteret for viruset. Wuhan-pastoren fortalde om truslivet i heimar og om gudstenester, bøn og andre aktivitetar på nettkanalar. Kreativt jakta dei på måtar å nå ut.

Pastoren spurte: «Kva om di kyrkje brått måtte bli nettbasert?» Deltakarane byrja straks å be – for truande i Kina.

Den dagen verda vart snudd

Men få dagar etterpå vart verda snudd. Raskt måtte mange kyrkjefolk i vest gjera nett det same som kinesiske kristne hadde gjort.

– Epidemien viser på ein handgripeleg måte kor tett verda er kopla saman. Kristne blir meir enn andre kalla til å bera byrdene for kvarandre. Vi strevar til dagleg mest med det som konfronterer oss direkte. Men same kvar vi bur og kva språk vi snakkar, er vi eitt i Kristus. At heile verda er truga av ein pandemi, er ein unik sjanse til å visa den grunnleggjande einskapen i Kristus og til å læra av opplevinga til kinesiske kristne, seier ein tidlegare presbyteriansk misjonær i USA.

Kopierte megakyrkjer

Nokre uregistrerte kyrkjer i Kina satsa stort i tiåra med friare vilkår for religion i Kina. Dei skaffa seg storslagne bygg. Pseudonymet Chen Jing skriv i bloggen ChinaSource om nokre kristne leiarar som åtvare og sa at dei måtte «koma ut av bobla av optimisme og triumf». Dei måtte førebu seg på tøffare tider.

Så kom den harde innstrammainga under Xi Jinping. Store kyrkjer i fleire provinsar vart brått stengde med makt. Kyrkjefolk måtte fleire stader igjen delast i mindre grupper.

Eit liv i forfølging

Koreanske og amerikanske megakyrkjer hadde hatt stor innverknad på mange uregistrerte kyrkjer. Nokre pasto-

” Vestens kristne er ikkje i førarsetet. Vi har mykje å læra av kinesiske kyrkjer, og ikkje berre om å flytta kyrkjeliv til nettet.

Brent Fulton

rar meiner no det er feil å kopiera desse megakyrkjene og at det er behov for å gå tilbake til mindre, tradisjonelle husgrupper.

– Dette skuldast delvis undertrykking. Men somme pastorar meiner også at kyrkjer i delar av Kina vart alt for opptekne av store og praktfulle bygg. Ikkje alle tenkjer slik, men nokre gjer det, seier Benedict Rogers i CSW.

Forholdet mellom registrerte og uregistrerte kyrkjer i Kina har lenge vore ulikt frå stad til stad. Fleire stader har uregistrerte fått bibelleveransar gjennom statsregistrerte Tre sjølv-kyrkjer. Andre huskyrkjer har derimot ikkje vilja samarbeida med ei statsregistrert kyrkje.

Chen Jing fortel om somme kyrkjefolk som no heller vil søkja fellesskap enn krangel og disputt. Somme stader har leiarar i uregistrerte kyrkjer og i Tre-sjølv-kyrkjer funne at dei har mykje felles. Chen Ling fortel også om leiarar i uregistrerte kyrkjer som seier det er feil å kalla folk som går i den statsstyrte Tre sjølv-kyrkja for «svikarar».

Guds plan i tragedien

Med viruset kom nye døme på modige kristne. I Wuhan tok ei kristen gruppe i slutten av januar til gatene. Dei brukte ansiktsmasker for å verna seg sjølve mot både smitte og ansiktsovervaking. Dei delte ut masker til folk som vern mot smitte, saman med traktatar. Diakoni og evangelisering er ikkje risikofritt. Brent Fulton set ord på den nye tida:

– For kristne i Kina og utanfor Kina gir koronaviruset eit potensial for ei heilt ny forteljing – om korleis truande globalt kan arbeida saman for å finna Guds plan midt i tragedien. Vestens kristne er ikkje i førarsetet. Vi har mykje å læra av kinesiske kyrkjer, og ikkje berre om å flytta kyrkjeliv til nettet. Det handlar om djupna i trua og ei forplikting som mange kyrkjer utanfor Kina enno har att å erfare. Mange kyrkjer og organisasjonar utanfor Kina har trufast hjulpet kyrkjer i Kina. Men no har kyrkja i Kina sjansen til å velsigna den globale kyrkja ut frå si eiga unike erfaring.

Fulton åtvare også mot krefter som spreier konspirasjonsteoriar om viruset.

– Kristne i og utanfor Kina må saman visa korleis vi held fast på sanninga og fortel sanninga.

Kinesiske kristne set svært stor pris på Bibelen.

MILLIONAR ER SPERRA INNE

Slag, spark, tvangsmedisinering, tronge og smittefarlege celler – og døme på grov tortur. Dette er historia om det Kina kallar «omskolering» av uigur-folket.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Skrekkhistoriene blir fleire og fleire frå den store Xinjiang-provinsen nordvest i Kina. Av vel 22 millionar innbyggjarar, er ein stad mellom 1,5 og 3 millionar innesperra i brutale «omskoleringssleirar». Dei skal bli reinsa

Badiucao som har teikna 'Xinjiang Auschwitz', er ein kinesisk kunstnar og menneskerettsaktivist, med base i Australia. Han teiknar med håp om å skapa eit opinionspress som kanskje kan betra situasjonen for dei fengsla og trøysta familiarane til dei forfølgde. Laga for CSW-rapport om Kina. Trykt med løyve.

for det Kina kallar «ekstremisme» og bli gode kinesiske borgarar med sosialistiske verdjar.

Dei siste 90 åra har regimet i Beijing brukt sterke middel for å få full kontroll over folkegruppene i ein provins som har status som sjølvstyrt uigur-region. Væpna uigur-grupper har tidvis gjort valdeleg oppstand.

Grove overgrep i leirar

Regimet til Xi Jinping fører ein knallhard politikk for at provinsen skal innordna seg. Gjennom 2017 og 2018 kom det fleire og fleire rapportar om gigantiske leirar med brutal internering både av uigurar og andre etniske grupper.

Stefanusalliansens partner CSW (Christian Solidarity Worldwide) er ein av dei menneskerettsorganisasjonane som har dokumentert overgrepa – gjennom intervju, vitnemål frå offer og familiar til dei innesperra, innsyn i regjeringsdokument og bruk av Google Maps.

I desember publiserte New York Times innhaldet av 400 sider lekka interne partidokument som dokumenterte konsentrasjonsleirane. Den brutale undertrykkinga er planlagt frå toppen av kommunistpartiet.

– Det er ingen tvil om at masseinterneringa i Xinjiang bryt kinesiske lover og folkeretten, skriv CSW i ein fersk

rapport om forfølginga av minoritetar i Kina. Noreg var eitt av 22 land som i november sende protest til Kina om brutaliteten i Xinjiang.

Vert sporlaust borte

I leirane, som er bygde som fengsel, hamnar folk som har slektningar utanlands, som har søkt opp religiøst materiale på nettet, har vore på tur til «sensitive land», delteke i religiøse samfunn, har oppførsel som indikerer «religiøs ekstremisme». Mange blir sperra inne utan oppgitt grunn. Dei har ingen ankeinstans. Familiene får ikkje vita noko, dei innesperra vert berre borte.

Det er forbode å snakka språket, og dei skal læra seg normene til Kinas etniske fleirtal: han-kinesarane. Uigurar vert tvinga til å avsverja religionen sin. For dei fleste er det islam. Men det er også ein god del kristne uigurar, opplyser CSW, og det er ateistar.

I ei høyring i ein amerikansk kongresskomité i november 2018 fortalde Mihrigul Tursun at ho vart låst fast og fekk elektriske støyt og at ho bad om heller å få døyd enn å gå gjennom torturen.

Smittefare for virus

Inne i dei overfylte leirane er levekåra helse- og smittefarlege.

– Leirane er overfylte, med elendige helsetilhøve og med utilstrekkeleg medisinsk behandling. Dei internerte er dei mest utsette for virusspreiing, seier teamleiar Benedict Rogers i CSW i eit epostintervju med Magasinet Stefanus.

Folk som har vore innesperra og har kome ut, fortel om høg risiko for å få smittsame sjukdommar. Ein tidlegare internert fortel til det nettbaserte magasinet Bitter Winter at han fekk tuberkulose på ei celle på 30 kvadratmeter som han delte med 15 mann – og dei delte utstyr til å laga og eta mat.

Uigurar utanfor Kina appellerte alt i januar til Verdas helseorganisasjon for å leggja press på Kinas regime for å sleppa fri dei internerte av frykt for viruset. Kinas kommunistparti kalla dette «baktaling av Kinas politikk».

– Uigurar i eksil er djupt urolege for familiarane sine som kan ha blitt smitta. Men sensuren og den totalitære kontrollen gjer det nesten uråd å få informasjon ikkje berre frå leirane, men frå heile området som Aust-Turkistan er det rette namnet på. Ifølgje nokre kjelder er fleire smitta og døde. Men Kina hevdar tala er låge, for å visa at dei har kontroll. Dessutan er det mykje kinesisk propaganda om at viruset blei spreidd av den amerikanske hæren, seier Adiljan Abdurhim til Magasinet Stefanus. Han er sekretær i Den norske Uighurkomiteen.

Streng kontroll

Kina held kontroll også utanfor konsentrasjonsleirane.

– Mange uigurar får ingen informasjon om kva som skjer med sine kjære, seier Adiljan Abdurhim. Semet Abla som er seniorrådgjevar i Den norske

» Det kinesiske overvåkingsmaskineriet er aller mest massivt i Xinjiang.

Uighurkomiteen, mista mora si. Men han fekk ikkje vita om dødsfallet før ein måned etterpå, og då kom informasjonen gjennom uoffisielle kanalar. Som uigur-aktivist i utlandet var han fysisk blitt sperra frå å ta kontakt med familien. Han vart uroleg på grunn av koronakrisa.

– Det er ille at uigurske aktivistar i utlandet vert straffa, seier Adiljan Abdurhim.

Han seier at aktivistar har fått ut videoar som viser tilfelle av svolt i bygder under koronakrisa. På ein app som berre er meint for bruk inne i Kina, kjem det også videoar som viser korleis kinesiske tenestemenn misbrukar makta si i korona-tida.

Tvangsarbeid under pandemi

I byrjinga av april kunne magasinet Bitter Winter fortelja at Kina sende store skarar av unge uigurar til Kina der det var portforbod for å hindra koronasmitte. Uigurar med ansiktsmasker vart sende for å halda kinesiske fabrikkar i gang

Den norske Uighurkomiteen har fått tilgang til og vist Magasinet Stefanus videoar som viser at uigurar både frå konsentrasjonsleirane og utanfor vert brukte til farleg tvangsarbeid.

Hard overvaking

Det kinesiske overvåkingsmaskineriet er aller mest massivt i Xinjiang. Folk er konstant overvaka, med ansiktsgjenkjenning. Innbyggjarane risikerer å bli stilte for retten berre for å ha brukt ein forboden app, eller for å lasta ned forboden religiøs lære, skriv CSW i sin rapport.

– Det er svært krevjande for oss uigurar i utlandet å vita alt dette og vera ute av stand til å hjelpa våre landsmenn, seier Adiljan Abdurhim.

Adiljan Abdurhim i Den norske Uighurkomiteen.

GJENSIDIG- HETENS GÅTE

Et menneske er ingenting alene.
Vi bærer andres liv i våre hender.
Men vi er også båret av de andre.
Gjensidighet er livets store gåte.

Den hånd som rekkes ut i åpen tillit
kan også være den som bringer døden.
I denne dobbelthet må livet leves.
Det er et vilkår ingen kan fornekte.

Da sier Gud: «Min dyrebare skapning,
selv i din svakhet bærer du mitt bilde.
Jeg er hos deg. Jeg deler dine dager,
som barn og bror og menneske i tiden.»

Vi ser deg, Gud! Du er der i vår neste,
men og i ham som bryter dødens sirkel.
Du tenner håpets lys i verdens mørke.
Slik løser du gjensidighetens gåte.

«Mitt menneske, min elskede på jorden,
min nådes nærvær er hos dem som gråter.
Berør min kropp med hender som helbreder,
berør min sjel med dine tause bønner.

Mitt ansikts lys er skjult i jordens smerte,
berør det mildt i brødet og i vinen.
Berør min kropp i alle dem som lider,
så håp kan bli forløsende erfaring!»

© EYVIND SKEIE 2020

Den siste tiden har vi alle lært noe
om gjensidighetens doble vesen.
Menneskeheten er som en stor kropp
hvor hver del er avhengig av de andre,
på godt og vondt.

Vi ser det klarere i pandemiens gule
lys av spredning, konsekvens og smitte.

Gjensidigheten har også en annen
side. Vi kan bære vårt medmenneske,
og vi kan bli båret av den eller de som
viser seg som vår neste.

Gjensidighet viser seg på en helt
egen måte i det kristne livsuniverset.
Gjennom inkarnasjonen bryter Gud
inn i gjensidighetens skjebnetunge
sirkel. Når Gud gir seg til kjenne i Jesus
Kristus, skjer det innenfor gjensidig-
hetens sirkel og ikke utenfor.

Troens mysterium handler om
Jesus, sant menneske og sann Gud.

Gud er skjult til stede i menneskets
relasjoner. I troen på Jesus er det
mulig å berøre Gud.

TEKST: EYVIND SKEIE

Maleri fra kirken på Anafora,
biskop Thomas' retreat- og kurs-
senter i ørkenen mellom Kairo og
Aleksandria i Egypt.
(Foto: Eyvind Skeie)

DEN BELEILIGE FORDOMMEN

Faktum er at fordommer mot jøder fordi de er jøder dukker opp hver eneste gang det er en krise – både i middelalderen og under koronapandemien.

TEKST: ØIVIND KOPPERUD

Mange av dere vil sikkert reagere på tittelen på denne kronikken. Ingen fordommer er beleilige – ikke minst for de som blir utsatt for dem. Dette er selvsagt helt riktig, men antisemittismen har vært svært beleilig for makt-havere, statsledere og nasjoner opp igjennom europeisk historie.

Innenfor rammene av en antisemittisk forståelses-horisont har jødene ofte fått skylden når noe har gått galt. Har et land hatt økonomiske problemer – hvem sin skyld er det? Jødene. Har de ideologiske strømmene gått i en kommunistisk retning – hvem sin skyld er det? Jødene. Har kapitalismen tatt overhånd og får styre for mye – hvem sin skyld er det? Jødene.

Dette henger sammen med hvem som produserer fordommen. Derfor kan jødene bli beskyldt av kommunistene for å være kapitalister og av kapitalistene for å være kommunister. Derfor er ikke bare fordommen beleilig for de som kommer med den fordi den fratar dem selv et ansvar i en vanskelig situasjon og gir en enkel forklaring på komplekse problemer, men den er samtidig fleksibel. «Jøden» er det som får regnestykket til å gå opp, uavhengig av hva som er utgangspunktet.

Motpol til kristne

Den rollen som «jøden» har fått igjennom historien har mange årsaker, men det er utvilsomt at jødene ofte i europeisk historie har blitt fremstilt som en motpol til «den kristne».

Innenfor denne tankegangen var jødene ofte alt det som den kristne ikke var. De kristne dydene som barmhjertighet, raushet og omsorg gjorde da at jødene ble betraktet som ubarmhjertige, griske og egoistiske. Denne motsetningen mellom kristne og jøder gjennomsyret europeisk kulturhistorie i bøker, kunst og dagligtale. Eksempler på dette er for eksempel Ivanho og Shakespeares «Kjøpmannen i Venedig».

Også i koronakrisen

Mange tror kanskje at dette er fenomener som vi har lagt bak oss og at vi nå er i en helt annen tidsepoke, preget av toleranse og forståelse. Men faktum er at fordommer mot jøder fordi de er jøder dukker opp hver eneste gang det er en krise – uavhengig av om det var i middelalderen, børskrakket på slutten av 20-tallet som var med å bringe Hitler til makten, finanskrisen for noen år siden eller koronakrisen i dag.

Tirsdag 24. mars i år publiserte den italienske maleren Giovanni Gasparro sitt nyeste maleri «Sankt Simon av Trents martyrdom ved jødisk rituelt drap». Motivet var dødsscenen til Sankt Simon av Trent, en liten gutt som angivelig skal ha blitt myrdet av en gruppe jøder i 1475. Jødene som omgir gutten på bildet, er flirende jøder med krokete neser som med blodstenkte fingre kveler ham mens de samtidig tapper blodet til rituelle formål.

Kommentarene på sosiale medier viser både avsky og glede over Gasparro sitt bilde. En i kommentarfeltet

Giovanni Gasparros nymalte bilde av flirende jøder som med blodstenkte fingre kveler en gutt mens de tapper blod, vekker avsky – og glede. Foto: Gasparros Facebook-side.

skriver: «Briljant! Jeg elsker måten han har klart å fange deres sjel med hvert malingsstrøk!»

Dukker opp under koronaen

Historien om Simon av Trent er en gammel myte og er det fremste eksempelet vi har på ritualmordanklagen mot jødene. Anklagen om at jødene tar livet av barn for å bruke blodet i rituelle seremonier vil de fleste av oss bare le av i dag, men eksempelet med Gasparros bilde viser at slike klassiske, antisemittiske stereotyper fremdeles kan dukke opp.

Jeg kan ikke fri meg fra tanken at det ikke er tilfeldig at dette bildet dukker opp i dagens situasjon – fra et Italia i krise med de høyeste dødstallene under pandemien til nå (tidlig i april).

Det er enklere å gå etter sårbare grupper når samfunnet selv er sårbart.

Forbannelsen

Her hjemme på våre egne breddegrader velger jeg å tro at et slikt bilde hadde blitt møtt med massiv avsky, men også her sliter vi med antisemittismens forbannelse.

Selv om vi i en europeisk sammenheng har lavere antisemittisme i Norge enn andre land, ser vi også her at antisemittismen dukker opp i ulike sammenhenger.

” Det er enklere å gå etter sårbare grupper når samfunnet selv er sårbart.

Øivind Kopperud

Overraskende nok er det ofte nye versjoner av de gamle, antisemittiske mytene.

Samtidig ser vi at i land med store kriser så øker antisemittismen nærmest som en lovmessighet. Nå har vi ikke i Norge hatt noen større kriser som har rammet oss sosialt og økonomisk. Hvis det skulle skje, tror jeg ikke Norge er bedre enn andre land. De samme mekanismene kan slå til også hos oss.

Derfor er det vårt alles ansvar å sørge for at vår egen moralske beredskap alltid er på plass for å motvirke at antisemittismens gift skal kunne trenge enda lenger inn i samfunnets grunnvoller.

Vi må forhindre at fordommer mot jødene også for oss blir beleilige å gripe til når vi skal forklare samfunnets komplekse problemer når kriser oppstår.

Øivind Kopperud er forsker på HL-senteret – Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter.

‘LÆR AV DEI FORFØLGDE’

Koronakrisa har gjort framtida for kristne og jesidiar i Irak endå meir usikker. – Ikkje gløym oss, ber Emanuel Youkhana i Irak.

TEKST: JOHANNES MORKEN

Emanuel Youkhana leier hjelpeorganisasjonen Capni

Alle kristne blir under koronakrisa kalla til å vera trufaste under ein unntakstilstand, kommenterer Emanuel Youkhana. Alle spør seg: Kva gjer vi når vi ikkje kan møtast?

– Vi har akkurat no eit vindauga. Nettopp i denne tida kan kristne i Vesten lettare forstå korleis kyrkja har hatt og har det under forfølgning. Kristne blir fengsla og blir martyrar fordi dei møtest og trur, seier Youkhana. Han leier hjelpeorganisasjonen Capni, partner for Stefanusalliansen i Nord-Irak.

– Europa og Vestens kristne lever i det eg her frå Irak vil kalla ein luksuskristendom. Mange opplever til vanleg gledesida i kristendomen gjennom høgtidene. I ei tid der kristne verda over ikkje kan samlast, er appellen min: Hugs på kristne som til vanleg ikkje kan samlast trygt. Be for dei forfølgde. Hjelp oss som kjempar for minoritetar.

Påske i unntakstilstand

Også i Irak var påska heilt annleis. Det var forbode å samlast, av helsegrunnar. Gudstenestene blei gjennomførte av prestar og overførte på nettet til kyrkjefolket som sat heime. I Erbil, hovudstaden i den kurdiske regionen i nord,

var det portforbod. Også på Ninivesletta var det portforbod, sjølv om det er svært få smitta og ingen døde i byar som Bartella og Qarakosh. Youkhana håpar at dei låge smittetala stemmer.

I Duhok, der Capni og Youkhana held til, er det svært få smitta. Frå fleire kyrkjer drog prestar difor heim til folk for å dela ut nattverden etter at gudstenestene var overførte på nettet. I hovudstaden Bagdad sette ein kaldeisk prest seg på sykkelen palmesøndag for å dela ut olivengreiner etter gudstenesta.

Iraks politiske krise

Koronakrisa i Irak kom etter at landet i fleire månader hadde vore prega av heftige gateprotestar mot den korrupte regjeringa i eit land der makt blir fordelt etter religiøse skiljeliner. Gateprotestane tok inntil vidare slutt på grunn av viruset. Men folk har varsla at dei vert tekne oppatt så snart det blir råd, og med fornya styrke, fordi krisa har vist at regjeringa endå ein gong har svikta dei fattigaste.

Økonomisk er det full krise. 90 prosent av Iraks inntekter er frå oljen – og oljeprisen har falle som ein stein. I eit halvt år har landet streva med å få på plass ei ny regjering. Det er usikkert kva som kjem etter at ei ny regjering er på plass.

Tusenvis av jesidiar bur i flyktningleirar i Nord-Irak. Framtida til jesidiane og dei kristne i Irak er endå meir uviss på grunn av koronakrisa. (Foto: Pål Brenne)

” Eg finn håp i dei første orda Jesus sa då han viste seg for disiplane: «Fred vere med dykk.»

Emanuel Youkhana

– Irak er klemt mellom USA og Iran. Vi treng framleis amerikanske styrkar i kampen mot IS. Men dei sterke Iran-støtta militsane i Irak krev at USA trekkjer seg ut. Dette er ein umogeleg balansegang. Heile framtida for Irak er eit ope spørsmål. Formelt er vi eit uavhengig land. Men realiteten er at Iraks lagnad kan bli den same som Libyas og Jemens, fryktar Youkhana.

Kristne og jesidiar offer

Youkhana skulle vore i Noreg like etter påske for å snakka om framtida for minoritetane i Irak. Turen måtte avlysast på grunn av koronakrisa. I staden sit han på kontoret i Duhok i Nord-Irak og gjennomfører intervjuet med Magasinet Stefanus på Skype.

Fleire titusen kristne og langt færre jesidiar har vendt heim til landsbyar og byar som dei vart jaga frå av IS i 2014. Capni-prosjekta for å byggja opp att heimar og hjelpa folk med arbeid (som Stefanusalliansen støttar), er sette på vent på grunn av koronakrisa. Capni bidreg med vernemasker og med det som kan utførast via nettet – som kurs og rådgjeving.

Mange familiar fekk tidlegare støtte frå slekt og familiar i utlandet. No er det full stopp i bankoverføringar. Dei frivilljuge irakiske organisasjonane som har støtta jesidiane og kristne, får no truleg endå mindre å rutta med.

– Koronakrisa rammar minoritetane aller hardast, slik alle kriser gjer. Framtida for dei er endå meir uviss, konstaterer Youkhana.

Minoritetane var langt nede på prioriteringslista til regjeringa i Irak før koronakrisa, og kjem endå lengre ned no. I tillegg føler folk seg utrygge i område som ofte er styrte av militsar.

– Vi treng ein europeisk intervensjon for Irak – ein politisk. Alt økonomisk samarbeid må skje på vilkår av respekt for menneskerettar. Eg håpar at Noreg, Tyskland og USA hjelper oss med støtte til minoritetane. Håp må skapast på bakken – arbeid, økonomi og utdanning.

Gjev ikkje opp håpet

– Kvar finn du sjølv håpet?

– Eg finn håp i at vi høyrer til ein Far som ofra sin eigen son for oss. I vår kyrkje er den første søndagen etter påske Den nye søndagen. Eg finn håp i dette, at vi kan få ein ny start og eit nytt liv. Eg finn også håp i dei første orda Jesus sa då han viste seg for disiplane: «Fred vere med dykk.» Eg ber om fred. Og eg ber: Ikkje gløym oss!

NYE TIL TRO

Lederen for et nettverk av husmenigheter i Iran forteller at 25 mennesker kom til tro på Kristus på en måned under koronakrisen.

TEKST: JOHANNES MORKEN

– Pastoren kaller dem koronakristne. Han kjente dem fra før, men de hadde ikke vist interesse for evangeliet. Under koronakrisen sa de at de ville gi sitt liv til Jesus. Pastoren ba med dem over internett, sier Ron i et intervju med Magasinet Stefanus.

Ron er ikke hans egentlige navn. Han var selv pastor i en kjent pinsekirke i Irans hovedstad, for assyriske kristne. Da det strømmet på med konvertitter og de utgjorde 80 prosent av menigheten, ble kirken stengt i 2013. Ron som i en periode var arrestert og under overvåkning og press, forlot landet sammen med sin kone.

Skjuler sannheten

Som ansatt i Stefanusalliansens partner for arbeid i Iran, følger Ron opp en rekke nettverk av iranske husmenigheter, også under krisen. Pars Teologiske Senter sine aktiviteter for iranske kristne i og utenfor landet, går alle sin gang, unntatt fysiske konferanser. Rådgivning og kurs skjer på nettet. Ron sier at hans kontakter forteller at koronasituasjonen er mye verre og dødstallene langt høyere i Iran enn regimet innrømmer.

– Iran skjuler sannheten, sier Ron i et intervju som gjøres på WhatsApp.

Bønn på nettet

Folk i husmenighetene har tøffe tider. De er folk fra arbeider- og middelklassen som nå rammes av arbeidsledighet og den dype økonomiske krisen. En kvinne i en av husmenighetene forteller at hennes to brødre – på 40 og 45 år – døde av covid-19.

Det er også krevende for ensomme som har husmenigheten som sin egentlige familie.

Men husmenighetene lever uten fysiske møter. Selv om noen få pastorer møter mennesker en og en, skjer det aller meste på internett og gjennom apper: Bønn, undervisning og gudstjenester.

– Fysiske møter er viktige. Men de gir også risiko for politirazziaer. Internett gir nå en viss form for sikkerhet.

Ron som her døper konvertitter fra Iran, tror på nye åpninger for evangeliet. Foto: Johannes Morken

Under koronakrisen er internettbruken over hele Iran så omfattende at regimet ikke har sjans til å overvåke alt, og regimet er dessuten svært opptatt med krisen, sier Ron.

Det har ikke vært noen arrestasjoner av kristne de siste to-tre månedene, påpeker Ron.

Regimet slapp ut noen titusen fanger midlertidig for å hindre viruset i å spre seg i fengslene. Noen få kristne med korte straffer slapp ut. Samvittighetsfanger med lengre straffer enn fem år slapp ikke ut, deriblant noen kristne. Hasser Navard Gol-Tapeh og Yousef Nadarkhani er blant dem som skal sone i ti år.

Ny åpenhet for tro

– Det er en ny åpenhet for Kristus. Jeg regner med at flere vil komme til tro under krisen. Folk er redde, og det er fra før store problemer i Iran. Det er nye muligheter for å dele evangeliet. Samtidig får også folk i husmenighetene tøffe tider med arbeidsledighet. Vi er bekymret både for dem og alle i Iran, sier Ron.

Desillusjonert

Folk var allerede før koronakrisen desillusjonert med regimet som slo hardt ned på store demonstrasjoner mot korrupsjon og maktmisbruk.

– Tror du pandemien vil føre til enda strammere grep om husmenighetene?

– Nei. Regimet har svært store problemer og kjemper for sin overlevelse og for at landets infrastruktur ikke skal kollapse. Da er ikke husmenighetene topp prioritert, de er prioritert 4 eller 5.

LES MER OM IRAN

Følg utviklingen i Iran på våre nettsider: www.stefanus.no

Meraths hjelpere deler ut mat og smittevern. Foto: Merath Libanon

FRYKTER KATASTROFE

Kirkelig hjelpeorganisasjon frykter katastrofe blant syriske flyktninger og Libanons fattige dersom koronaviruset sprer seg.

Libanon med 6 millioner innbyggere har det høyeste antall flyktninger per innbygger i verden. Halvannen million syriske flyktninger kommer i tillegg til flere hundre tusen palestinske.

– Et stort koronautbrudd vil være katastrofalt. På grunn av elendige levekår er de fleste flyktninger, sårbare libanesere og arbeidsinnvandrere spesielt utsatt. De bor i overfylte hjem og nabolag eller i teltleirer. De lider allerede etter en tøff vinter og har mistet sitt magre levebrød, forteller Lucas Shindeldecker i den kirkelige hjelpeorganisasjonen Merath i Beirut.

Svært utsatt

En lege som arbeider i Beiruts fattigste nabolag, forteller:

– Mange av dem vi hjelper, lider av underernæring. Flere enn i resten av Libanon lider av diabetes eller hjertesykdommer. Det gjør dem mye mer sårbare for mulige komplikasjoner hvis de smittes av koronaviruset, sier legen.

” Vi har valget mellom å bli paralyisert av frykt, eller gå ut av komfortsonen.

Kirkelig hjelper i Beirut

Han er også bekymret fordi det ikke er noen offentlig forståelse for at de syriske flyktingene trenger hjelp.

Lar seg ikke lamme

De fleste av Meraths partnere ønsker å fortsette, spesielt med utdeling av mat. Noen deler også ut hygieneartikler.

– Vi har valget mellom å bli paralyisert av frykt, eller gå ut av komfortsonen og finne nye måter å støtte de mest utsatte på. Vi er drevet av Jesu ord for å hjelpe dem som er i nød med det lille vi har, forteller en.

En lege forteller hvor utmattende det er å balansere mellom å hjelpe og å risikere å smitte andre.

– Noen ganger har vi bare lyst til å stenge alt og dra hjem. Så husker vi de som trenger vår støtte, sier legen.

Viruskrisen kommer på toppen av en alvorlig politisk og økonomisk krise. Minst 40 prosent lever under fattigdomsgrensen.

– Be for dem som hjelper. Be for flyktingene og de fattigste i Libanon, sier Shindeldecker.

LES MER

Forsiden viser en mottager av hjelp fra Merath. Stefanusalliansen støtter et Merath-prosjekt for barn i Syria. Koronakrisen har satt det på vent. På våre nettsider kan du lese mer. www.stefanus.no

Preken på Facebook

Store deler av min jobb i Stefanusalliansen går til å reise rundt og preke. Derfor var det med en viss engstelse at jeg gikk inn i koronatiden. Hva med alle avtalene jeg hadde? Derfor var det en lettelse da Pinsekirken Elverum ønsket at jeg skulle delta på deres gudstjeneste på Facebook. Flere menigheter fulgte etter, blant andre Evangeliekirken Østerbo.

Ville jeg mestre Facebook-preken? Er det naturlig å preke kortere? Hvor skal jeg plassere kameraet? Skal jeg droppe jakka? Det ble en god øvelse. Det fine med Facebook-prekener er at flere får muligheten til å delta, og man kan opprettholde kontakt. Jeg kan svare på respons. Det som opplevdes som en hindring, har åpnet nye muligheter.

I vår er noen oppdrag avlyst, men det er gledelig at de fleste ønsker besøk senere. Det har også åpnet seg muligheter for flere Facebook-prekener. Dette kan bli et nyttig verktøy også når situasjonen endrer seg, i kombinasjon med utstrakt reisevirksomhet.

TEKST: DANIEL HOP-HANSEN

Daniel Hop-Hansen holder preken via Facebook.

«Gåten om korset» på Spotify

Vårens turné med påskekonserter «Gåten om korset» – med duoen Garness og prest og tekstforfatter Jostein Ørum – måtte dessverre avlyses på grunn av koronakrisen. Men etter alt å dømme blir det ny turné våren 2021.

I mellomtiden kan du lytte til hele «Gåten om korset» på Spotify, Apple Music og Tidal. I tillegg finner du videoer med flere av sangene, samt refleksjoner fra Jostein Ørum, på våre nettsider: www.stefanus.no

Albumcoveret til «Gåten om korset»

Digital fasteaksjon

Hvert år arrangerer Hjelme og Blomvåg menighet fasteaksjon til Stefanusbarna i Egypt. På grunn av koronakrisen ble innsamlingen i år gjort gjennom Facebook og Vipps.

– Jeg var veldig spent på hvordan det skulle gå når vi ikke kunne gå med bøsser, men jeg ble positivt overrasket. Til sammen samlet de inn nærmere 35 000 kroner. Mange konfirmanter og foreldre var flinke til å dele aksjonen på Facebook, sier Hogne Berland som er menighetspedagog.

Konfirmanter har gått med bøsse tidligere år, her fra 2018.

Underviser om trosfrihet

Lisa Winther bidro i februar med undervisning i Utenriksdepartementet (UD). Ansatte i utenriksstjenesten fikk høre hvordan de kan jobbe med tros- og livssynsfrihet. Andre underviste om støtte til menneskerettighetsforsvarere og om rettigheter for LHBTI-personer.

Fra venstre: Marna Eide fra FRI, Lena Hasle fra UD, Lisa Winther fra Stefanusalliansen og Ane Bonde fra Det Norske Menneskerettighetshuset.

Stor givervilje

Mange i Norge opplever økt press på økonomien, og det har vi stor forståelse for. Men Stefanusalliansens støttespillere fortsetter å gi raust til arbeidet for de forfulgte og til trosfrihet. Vi er utrolig takknemlige for utrettelig engasjement. Foreløpig kan vi fortsette arbeidet på samme nivå som planlagt. Tusen takk!

HILSEN GISLE SKEIE, KOMMUNIKASJONS- OG MARKEDSSJEF

Last ned ressurser

På våre nettsider www.stefanus.no finner du mye materiell for barn, familier og voksne – til bruk i en tid der dere er mye hjemme. Her er filmer, samtalehefter, iotakors som kan males og brev som kan sendes til en fengslet pastor. Se mer på www.stefanus.no

LAVT KUNNSKAPSNIVÅ OM HELSE

Signe Særheim (t.h.) og Stine Lædre Hadland underviste om helse på bibelskole i Thailand.

Kunnskapsnivået er lavt. Men bibelskolelevne ønsker å lære. Det sier to sykepleiere som har undervist i Thailand.

TEKST OG FOTO: CHRISTINE GRIPSGÅRD LUNGA

I mars var to sykepleiere, Signe Særheim (24) og Stine Lædre Hadland (26), hos vår partner Asia Hmong Bible Seminary i Thailand for å undervise i grunnleggende helse og hygiene.

Dette er en bibelskole som gir teologisk og kirkelig utdanning til pastorer, ledere og misjonærer fra hmong-folket som bor i flere land. Stefanusalliansen har støttet byggingen av bibelskolen – et nybygg ble åpnet i desember 2019.

– Det var en veldig spennende utfordring å bli spurt av Stefanusalliansen. Jeg så det som

en mulighet til å lære mye i møte med en ny kultur, samt bli kjent med våre trossøsken, forteller Signe.

Ledelsen på bibelskolen ønsket å få gjester med kompetanse innen yrkesfag, deriblant helse, for å undervise studentene.

Urolig over kunnskapsnivået

– Vi fikk god informasjon i forkant. Men jeg ble urolig over mangelen på grunnleggende kunnskap hos studentene om helse og hygiene, sier Stine Hadland.

Hun er glad for at studentene var aktive og engasjerte med et stort ønske om å lære.

På tre dager med undervisning var det fullt program om infeksjoner, tropiske sykdommer, håndvask, rusavhengighet, fyllekjøring og hjerte- og lungeredning. I forkant ble alt av litteratur til undervisningen oversatt til hmong-språk og satt sammen til en pensumbok.

– Det gjorde inntrykk å høre historier om hvor tett de er på skader, sykdom, fødsler og andre hendelser, men uten tilgang på helsehjelp, sier Signe.

Stort behov for helseundervisning

Da sykepleierne fra Norge var der andre uken i mars, var det omtrent ingen spredning av korona i Thailand. Tallet har økt noe. På flyplassene sjekket vakter temperaturen til alle passasjerer, og det var unormalt mange som gikk med munnbind.

Sykepleierne brukte korona som ett av flere eksempler da de snakket om virus og bakterier. De illustrerte hvor dårlig effekt munnmasker hadde, når man ikke bruker den korrekt ved å vaske og sprite hendene før man tar på masken med hendene.

‘Vi kunne ingenting’

Det lave kunnskapsnivået skaper ofte unødvendig frykt og stigma rundt sykdommer. Alle studentene Signe og Stine snakket med, fortalte om det store behovet for helseundervisning.

– Før dere kom, kunne vi ingenting om dette. Nå føler vi at vi vet litt mer om hva som skjer i ulike situasjoner. Dette kan vi ta med oss videre til landsbyene våre, sa de.

En lydhør klasse fulgte undervisningen til de norske sykepleierne.

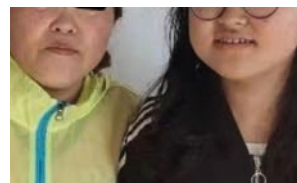
Hjelper flyktninger fra Nord-Korea

Midt i koronakrisen har Helping Hands Korea (HHK) hjulpet nordkoreanske flyktninger gjennom en hemmelig rute gjennom Kina. 55 er hjulpet ut siden januar og 63 siden desember, sier Tim A. Peters i HHK som Stefanusalliansen støtter.

I 2019 ble 152 nordkoreanske flyktninger hjulpet ut, 4 flere enn i 2018, 33 med økonomisk hjelp fra Stefanusalliansen.

– Dette er Guds verk, sier Tim A. Peters.

Koronakrisen førte til stengt grense mellom Nord-Korea og Kina som ikke lenger sendte flyktninger tilbake. Men Kina trappet opp sikkerhetskontroller på grunn av korona. Redningsaksjoner måtte fremskyndes.

Mor og datter ble reddet ut gjennom Kina.

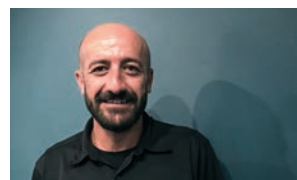
Tyrkia stengt ned

Kjøpesentre, butikker, teatre og restauranter er stengt i den tyrkiske byen Antalya hvor Stefanusalliansen støtter pastor Ramazan Arkans menighet.

Nå er det gudstjenester på YouTube og andakter på sosiale medier. Ungdomsgruppen møtes på nettet, og søndagsskoletimer blir spilt inn og sendt til foreldrene.

– Vi fortsetter å nå mennesker med evangeliet, for å være en åndelig støtte for troende i denne tiden, sier pastor Ramazan.

– Vi ønsker også å være tilgjengelig for å hjelpe dem som vil bli skadet økonomisk. Når ingen reiser hit til en by som er helt avhengig av turisme, vil mange av kirkens medlemmer som jobber i reiselivssektoren, lide økonomisk. Kirken vil trå til og hjelpe. Takk for din fortsatte bønn og støtte, sier Ramazan.

Pastor Ramazan Arkan

Egypt: Orkan og korona

Den store evangeliske kirken i Kairo sentrum, Kasr El Dobra, rykket ut med hjelp til de fattige i Kairos slum etter at en orkan traff Egypt 12. mars. I «15. mai-distriktet» arbeider innbyggerne som søppelsamlere. Minst 20 ble drept.

– Hus ble ødelagt. Hjelpeteamet vårt stormet inn for å støtte familiene og redde kirkebygningen, de tømte vannet som dekket det, rengjorde det og klargjorde kirkebygget med madrasser for familier som kan bo der til de kan vende hjem.

Koronakrisen har endret også Egypt. Kirken har startet en daglig 30-60 minutters bønnetime klokken 17 på Facebook.

– Vi har også en hashtag på ungdomsmenighetens sider der de kan fortelle om livet. Der bruker vi Guds ord og bønner for å motvirke frykt.

– Vi står sammen med dere og med kirken over hele verden i vissheten om at Herrens ære vil dekke jorden akkurat som vannene dekker havet. La Herren velsigne deg og holde deg trygg, heter det fra Kasr El Dobra.

Nå er det bønnetimer på nettet i Kairo.

Deler ut mat til flyktninger

Resurrection Church Beirut kastet om på planer da koronakrisen traff Libanon. Alle samlinger i kirken er avlyst. Gudstjenester er lenge overført på satellitt til hele Midtøsten. Nå overføres de også på nettet til kirkens egne medlemmer. På nettet og i sosiale medier er det også andre tilbud.

Men mens kirken er stengt har menigheten holdt helseklinikken for flyktninger åpen, og fortsatt med matutdelingen til syriske og irakiske flyktninger. Stefanusalliansen støtter menighetens skoleprosjekt for flyktningbarn fra Syria og Irak. Skoletilbudet er for tiden stengt på grunn av koronakrisen. Men lærerne forsøker å følge opp barn direkte og digitalt.

Matutdeling til flyktninger fra Resurrection Church Beirut

I mange land blir mennesker undertrykt for sin tro. De trenger støtte, oppmuntring og forbønn.

INGEN SKAL STÅ ALENE UNDER FORFØLGELSE!

Ditt engasjement er viktig!
Du kan:

BE

for mennesker, kirker, land og partnere. Få aktuelle bønneemner på e-post (ukentlig) eller i Magasinet Stefanus.

PROTESTERE

mot uretten sammen med over 5 000 appellvenner. Signer appellen med sms, så sender vi et appellbrev på dine vegne. Send sms ROP til 2377 (kr 20,- per appell).

GI

en gave. Støtten fra engasjerte givere er hovedinntektskilden til arbeidet for forfulgte kristne og trosfrihet for alle.

ENGASJERE

din menighet gjennom appelltjeneste, avtale om misjonsprosjekt, gudstjenester og opplegg for barn og ungdom.

LESE

vårt aktualitetsblad Magasinet Stefanus, som utgives syv ganger i året. Abonnementet er gratis. Bli abonnent – send sms MAGASIN til 2377.

Mer info og påmelding:

www.stefanus.no

'BARNA GRÅTER ETTER MAT HJEMME!'

Pastor fra Salanikay i Pakistan

Covid-19-pandemien har også rammet Pakistan. Sultende familier forteller at de blir nektet nødhjelp av lokale hjelpeorganisasjoner i landet på grunn av troen sin! Isolert i hjemmene sine og uten penger til å kjøpe mat, trenger de hjelp fra deg og meg NÅ.

Nødhjelp er for ALLE. Vil du gi disse familiene hjelpen de blir nektet?

Gjennom vår partner HFO sitt nettverk i Pakistan, og med din hjelp, kan opp mot 500 familier få hjelp i én måned. De som trenger det aller mest, vil få hjelp først!

Nødhjelpspakke for én familie i én måned:

5 kg ris
20 kg mel
3 kg bønner
1 kg tørrmelk

Sukker, salt, te og rengjøringsartikler

kr
475,-

**Se giroen eller
Vipps 19013**

merk: [ditt mobilnr + mat]